گرنگی و دروستییا
دووعاكرنا بۆ دەستهەلاتدارێن
مۆسلمانا ب باشیێ و قەنجیێ

گرنگی و دروستییا
دووعاكرنا بۆ دەستهەلاتدارێن
مۆسلمانا ب باشیێ و قەنجیێ

وەرگێران
عبد الجبار زاخوی
پێش نڤێژ و گوتار خوین

Lawrenc emo 0750 217 058 9

گرنگی و دروستییا دووعاکرنا بۆ دەستهەلاتدارێن موسلمانا ب باشیێ و قەنجێی

وەرگێران
عبدالجبار زاخوی

چاپا ئێکێ
١٤٤٠ ک _ ٢٠١٩ ز

ناڤێ نامێلکێ: گرنگی و دروستییا دووعاکرنا بۆ دەستهەڵاتدارێن موسلمانا ب باشیێ و قەنجێی
وەرگێران : عبدالجبار زاخوی
کومپیوتەر : کوڤان زاخوی
دیـزاین: لورنس عمو
سالا چاپکرنیَ : ١٤٤٠ ك _٢٠١٩ ز

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

پێشەكى

بسم الله الرحـمن الرحـيم

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادي له وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمداً عبده ورسوله.

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ﴾ [سورة ال عمران ١٠٢]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا﴾ [سورةالنساء ١]

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا﴾ [سـورة الاحزاب ١٧٠_١٧١]

أما بعد: فان أصدق الحديث كتاب الله ، واحسن الهدي هدي محمد صلى الله عليه وآله وصحبه وسلم ، وشر الأمور محدثاتها، وكل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار [١] .

١- (خطبة الحاجة) للشيخ الألباني (رحمه الله)

هندی گوهداریكرنا دەستهەلاتدارێن موسلمانانە؛ ئەصلەكە ژئەصلێن بیروباوەرێن سەلەفی و سەلەفان، كێم پەرتوكێن هەین ژڤی بابەتی بمینن ڤالا ئیللا دێ بینی تێدا ئەڤ بابەتە یێ هاتیە بنەجهكرنێ وشرۆڤەكرنێ و ڕوهنكرنێ؛ وئەڤ چەندە ژی نەژبەر چێ - هندە سەلەفا گرنگی یێ دایێ - ئیللا ژبەر هندێ كۆ هندی ڤی بابەتی گرنگی یا هەی وئەڤ بابەتە بابەتەكێ مەزنە.

چنكۆ ب گوهداریكرنا دەستهەلاتداران -د باشیێ دا - بەرژەوەندییێن دین ودونیا هەردوو پێكڤە رێك دكەڤن و بجهدهێن، و بەلێ ژدەست دانا ڤێ چەندێ چ بگوتن بیت یان ب كریار بیت تێك چوون و خرابكرنا دینی ودونیایێ یە.

و ب ڕاستی یا كۆ ب تشتەكێ فەر دهێتە زانین ددینێ ئیسلامێ دا ئەوە: كو دین برێڤەناچیت ئیللا دڤێت كۆما موسلمانا هەبیت، وكوما موسلمانا نەشێن خۆ ب رێڤە ببەن ئیللا دڤێت پێشەوایەك هەبیتن، وبەردەوامی ڤی پێشەوای نابیت ئیللا دڤێت گوهداری بۆ وی بهێتە كرن .

حَسَنُ البَصْرِيُّ –رحمهُ اللهُ تَعالى– دەربارەى دەستهەڵاتداران دا دبێژيت :

"هُـم يَلُونَ من أُمُورِنا خَمسًا:

الجُمُعَةَ، والجَمَاعَةَ، وَالعِيدَ، وَالثُّغُورَ، والحُدُودَ.

وَاللهِ لا يَسْتَقِيمُ الدِّينُ إلاَّ بِهِـم، وَإِنْ جارُوا وظَلَمُوا، واللهِ لَما يُصْلِحُ اللهُ بِهِم أَكثَرُ مِمَّا يُفْسِدونَ ، مَعَ أنَّ طَاعَتَهُم –وَاللهِ– لَغِبْطَةُ، وَأَنَّ فُرْقَتَهُمْ لَكُفْرُ" اهـ.

ڕامان:

"هندى دەستهەڵاتدارن پێشەواتيا مە دكەن دپێنج تشتاندا: دخودبا دا، ود نڤێژێن بجەماعەت دا، و د نڤێژێن جەژنا دا، ود جيهادێ دا، و د دانانا ئەحكامان دا.

ب خودێ دينێ مروڤى ڕاست نابت وب رێڤەناچيت ئيللا ب دەستهەڵاتداران نەبيت؛ خۆ ئەگەر ئەو چەند ستەمكار وزوردار ژى بن، ب خودێ ئەو باشيا لسەر دەستێ وانا بۆ مروڤى دهێت گەلەک پترە ژوێ خرابيا لسەر دەستێ وانا بۆ مروڤى دهێت، دگەل هندێ گوهداريا وانا ب

خودێ حالێ خوش و باش د دیڤڕا دهێت، وهندی خۆ دیرکرنا ژ وانه کوفره".

و بەحسێ دەستهەڵاتداری لنک - أبو العالِيَةِ – هاتەکرن ، گوت:

"ما يُصْلِحُ اللهُ بِهِم أكثَرَ مِمَّا يُفْسِدون"

ڕامان:

" ئەو چاکیا لسەر دەستێ وانا چێدبیت گەلەک پترە ژوێ خرابیێ یا لسەر دەستێ وانا چێدبیت"

براستی هندی سەلەفێن صالح بوون -خودێ ژوان ڕازیبیت- گەلەک گرنگیەکا تایبەت د دانە ڤی بابەتی، نەخاسمە د دەمێ دەرکەتنا نیشانێن فتنێ دا، وانا ئەڤ چەندە دکر وەکی سەحکرنەک بۆ وێ چەندا لدیف نەزانینا بڤی بابەتی -وبێ ئاگەهییا ب ڤی بابەتی- ڕا دهێت ژوێ خرابییا دکەڤیتە دڕێکا خەلکی وباژێران دا، و لادانا ژ ڕێکا هیدایەتێ وحەقیێ.

وگرنگییا سەلەفان ب ڤی بابەتی گەلەک شێوان بخۆ ڤە دگریت، بۆ مە یێن هاتینە ڤەگوهاستن، ئەز دێ کورت کەم لسەر چەند شێوەکان؛ ژوانا:

- شێوێ ئێکێ : هشیارکرن ژدەرکەفتنا لسەر دەستهەلاتداران.....

- شێوێ دووێ : گرنگی دانا لسەر دوعاکرنا بۆ دەستهەلاتداران...

شێوێ سیێ : دیتنا هێجەتا (عوزرا) بۆ دەستهەلاتداران....)).

موسلمانێن بها گران - خودێ وە ب پارێزیت - ئەڤ پێشەکیا من بۆ برا و خۆشکێن خۆ ڤەگوهازتی من یێ ژ وێ پەرتووکا تێر مفا وەرگرتی ئەوا ب ناڤێ(معاملة الحكام في ضوء الكتاب و السنة) یا زانایێ خوشتڤی یێ گەنج - عبدالسلام بن برجس رحمه الله - ...

براستي ئەڤ پەرتوکە گەلەک و گەلەک یا گرنگە و گرنگیا خۆ یێ هەی ... و ژبەر گرنگیا وێ ئەز ڕابوون ب وەرگێرانا وێ بۆ زمانێ کوردی ب دەنگ و هەر

دیسان ژ بەر گرنگیا وێ ئەز ڕابۆم ب وەرگێرانا بابەتەکێ گرنگ ژ ڤێ پەرتوکێ بۆ زمانێ کوردی ب نڤێسین ...
ئەو ژی بابەتێ ب ناڤێ دروستیا دوعاکرنا بۆ دەستهەلآتدارا ب باشیێ..
و براستی ژ بەر گرنگیا ڤی بابەتی و ژ بەر نەزانینا خەلکەکێ ب ڤێ چەندێ؛ من ب فەر دیت ئەز ڤی بابەتی وەرگێرم و گوتنێن سەلەفان ژ ڤێ پەرتوکێ بۆ براێێن خۆ ڤەگوهێزم ودەینم بەر دەستێ وان ..
و نڤێسینا شێخی ژی بۆ ڤی بابەتی و وەرگێرانا من ژی بۆ وێ نە ژبەر چ بوویە بتنێ بۆ تشتەکێ نەبیت هەروەکۆ شێخ دبێژیت :
" و من ئەڤ چەندە بەحسکر و گوت دا بهێتە زانین کۆ هندی زانایێن ئیسلامێ وسوننەتێنە؛ کۆ وان پەرتووک یێن چێکرین دەربارەی ڤان بابەتان دا :
دیر ژهندێ کو وان مەرەمێن گەنی یێن دونیایێ پێ هەبن؛ بەلێ وان پەرتووک یێن چێکرین وەکۆ عیبادەت (دینداری) بۆ خودایێ مەزن، و وەکۆ ترسا لسەر ئومەتێ ژی ژ وێ دووبەرەکییا بەرێ وێ

دكەڤیتە كوشتنێ وخرابكاریێ، ئەو ژی دووبەرەكییە (خروجە) دگەل دەستهەڵاتداری.

و ڤێجا تۆ نە خاپە ب وان كەسێن دووڕی(منافق)، ئەوێـن دبێـژنە خەلكـی پەرتووكـا دڤـی بـابەتی دا چێـنەكەن -بەلـێ خـۆ حەتـا دبێژنـە خەلكـێ خـۆ نە ئـاخڤن ژی -دڤـی بـابەتی دا، وئەو ب درەو بەلاڤە دكەن كــو ئەڤ چەنــدە دووڕییــاتییە ورویمەتیــیە (ئانكۆ نڤیسینا گرنگیا ڤێ بابەتی) ؛ بەلێ (بلا ئەو دووڕی بزانن) : ئەڤ چەندە دینە وعیبادەتە"

و من ژی ناڤێ ڤی بابەتی كرە:

((گرنگی و دروستییا دووعاكرنا بـۆ دەسـتهەڵاتدارێن مۆسڵمانا ب باشیێ و قەنجیێ)) .

و ئەم ژبیر نەكەن پێغەمبەر ﷺ دبێژیـت:" لَا يَشْكُرُ اللَّهَ مَنْ لَا يَشْكُرُ النَّاسَ " صححه الإمام الألباني . رحمه الله . في السلسلة الصحيحة.

رامان : "ئەو كەس شوكر و سوپاسیا خودێ ناكەت یێ شوكر وسوپاسیا خەلكێ نەكەت"

ڤێجا ئەز گەلەک سوپاسیا برایێ خۆ نێچیر دوسکی دکەم بـــۆ هاریکـــاری کرنـــا وی د گەل مـــن دا بـــۆ نڤێسینا ڤێ پەرتوکێ.. ـ وفقه الله و جزاه الله خیـرا ـ..

و ل دووماهیێ ئەز دووعا ژ خـودێ تەعالا دکەم بـۆ خاترا ناڤێن خۆ یێن جوان و سالوخەتێن خۆ یێن بەرز و بلند کەت کۆ ژ من قەبیـل کربیـت و بکـەتە جهێ مفای بۆ هەمییان، إنه ولي ذلک والقادر علیه.

عبدالجبار زاخوی

٣/ شوال/ ١٤٤٠ هـ

سپێدەهیا روژا پێنج شەمبێ

دروستیا دووعاکرنا بۆ دەسەڵاتدارێن مۆسڵمانا ب باشیێ وقەنجیێ

باشـییا دەسـتهەڵاتداران داخـازا هەر موسـلمانەکێ خـودان غیـرەته لسـەر دینـێ خـۆ، چنکـۆ باشبینا وانـا باشیی وچێبینه بۆ خەلکی وباژێران.

هەروەکۆ پێشـەوایێ بـاوەڕداران - عمر بـن الخطـاب رضي الله عنه- ل بەرمرنێ دگوت:

"**اعلَمُـوا أَنَّ النـاسَ لـنْ يَزالُـوا بخيـرٍ مَـا اسْـتَقَامَت لهـم وُلاتُهُـم وَهُداتُهُم**".

أَخرَجَهُ البَيهَقِيُّ فِي ((السُّنَنِ)) –كِتابُ قِتالِ أهلِ البَغيِ، بابُ فَضلِ الإِمامِ العَادِلِ (٨/ ١٦٢)– بِإسنادِ صَحِيحِ.

ڕامان:

"بـزانن هنـدی خەلـکە دێ بەردەوام دخێـرێ دا بـن؛ هنـــدی یـــێن دسەرســـەرێ وانـــدا باشـــبن ژ دەستهەلاتدارێن وان و رێنیشاندەرێن وان"

و هەر د وێ پەرتوكێ دا يێ هاتی ژ كيسێ – القاسِمِ بن مُخَيمَرَةَ، گوت: "إنَّما زَمانُكُم سُلطانُكُم، فإذا صلَحَ سُلطانُكم؛ صَلحَ زَمانُكم، وإذا فَسد سُلطانُكُم؛ فَسدَ زَمانُكُم".

ڕامان:

" گەلی خەلكی دەستهەلاتدارێ هەوە وەكۆ هەوە دێ كەڤيـــــــته سەرســـــــــەرێ هەوە، ئەگەر دەســتهەلاتدارێن هەوە دبــاش بــن؛ هــين ژی دێ باش بن، وئەگەر دەستهەلاتدارێن هەوە دخراب بن، هين ژی دێ خراب بن.

وخــودایێ مەزن بتنــێ دشــێت دەســتهەلاتداران چــێكەت وبــاش بــكەت؛ وبەرێ وی ب دەتە رێكــا راســت يــێ وی بڤێــت، و يــا ئەركە لســەر هەر كەسـەكێ بـاوەرێ ب خـودایێ مەزن بينيـت وروژا دوماهيێ ئەو دوعايێن هيدايەتێ بۆ وان بكەن كـو تەوفيقا وان بهێتە دان بۆ طاعەتێ خـودایێ مەزن، وبرێڤەچوونـا بـۆ رازی بوونـا خـودێ تەعـالا؛ چنكـو مفـایێ ڤـێ چەنـدێ (بـاش بوونـا دەسـتهەلاتداران)

دزڤریت بۆ هەر كەسەكێ باوەریێ ب خێرێ دئینیت دێ مفایێ وێ گەهیتە وی د دین ودونیایێ دا.

– ابنُ المُنَيِّرِ المالِكِيُّ –رحمهُ اللهُ- د پەرتووكا «الانتِصافِ» دا بەحسدكەت، ئەو ڤەدگوهێزیت ژهندەك سەلەفان كو ئەوان دوعا بۆ دەستهەلاتدارەكێ زوردار كرن، هاتە گوتن بۆ وی:

" أَتدعُو لهُ وهوَ ظالِم؟

فقال: إِي –واللهِ–، أدعُو لهُ، إنَّ ما يَدْفعُ اللهُ بِبَقائِهِ أعظمُ مِمَّا يَندَفِعُ بِزَوَالِهِ. اهـ. ((الانتصاف فيما تضمَّنه الكشاف من الاعتزال)) [٤/ ١٠٦]

ڕامان:

" ئەرێ تۆ دووعا بۆ وی دكەی وئەو یێ زورداره؟ گوتی: بەلێ -وئەز بخودێ كەم- ئەز دوعا بۆ دكەم، چنكۆ ئەو مفایێ دگەهیتە خەلكی ب مانا دەستهەلاتداری؛ مفایێ وێ گەلەك مەزنترە ژ كۆ ئەوا بدویف چوون و ڕاكرنا وی ڕا دهێت"

وَأخرجَ البَيهَقِيُّ فِي ((شُعبِ الإيمانِ)) [١٣/ ٩٩] ،

عن أبي عُثمانَ سعيدِ ابنِ إسماعيلَ الواعظ الزَّاهدِ، أنَّهُ قالَ –بعدَ روايتهِ لِحدِيثِ تميمِ الدَّارِيِّ –مرفوعا–: ((الدين النَّصيحة))، قال: "فانصَحْ للسُّلطانِ، وأكثِرْ لهُ منَ الدُّعاءِ بالصَّلاحِ والرَّشادِ، بالقولِ والعملِ والحكمِ، فإنَّهُم إذا صَلَحُوا؛ صَلَحَ العِبادُ بِصلاحِهِم.

وإيَّاكَ أن تَدعوَ عليهم باللَّعنةِ، فيَزدادوا شَرًّا، ويزدادَ البلاءُ على المُسلِمين، ولكِنِ ادْعُ لَهُم بالتوبة، فيترُكُوا الشَّرَّ، فَيَرتَفِعَ البلاءُ عن المؤمنين..." اهـ.

رامان:

" شیرەتا ل دەستهەلاتداری بكە، وگەلەک دوعا بۆ وی بكە كۆ خودێ وی چێكەت وبەرێ وی بدەتە رێكا راست دگوتن وكریار ودحوكمێن وی دا، چنكۆ هندی ئەون ئەگەر باش بوون؛ خەلک دێ ب باشبوونا وانا باش بن.

هشیار بی نەكۆ تۆ دوعایێن لەعنەتێ ل وان بكەی، دێ شەرێ وان زێدەتر لێهێت، و دێ بەلا زێدەتر لێهێن لسەر موسلمانان، بەلێ تۆ دوعا بۆ وان بكە

ب تەوبێ، کۆ ئەو دێ شەری هێلن، ودێ بەلا ل سەر موسلمانان ڕابیت".

و بڕاستی زانایێن موسلمانان گەلەک گرنگی یا دایە ڤی بابەتی -دوعا بۆ دەستهەڵاتداران- گرنگیەکا ڕوون وئاشکەرا، وئەڤ چەندە ئاشکەرا دبیت ب چەند شێوێن سافی وییێن گەلەک دجان، ژ وانا :

یا ئێکێ :
وانا ئەمرکرنا دوعایان بۆ دەستهەڵاتداری؛ ییێن کرینە دپەرتووکێن کورت ییێن بیروباوەرێن (عەقیدا) سەلەفی دا، ئەوێن دڤێت موسلمان باوەریێ ب وێ بینیت یا دوان پەرتووکاندا، ئەو بیروباوەرێن هاتینە ئاڤاکرینێ لسەر بەڵگێن شەرعی ییێن ژ قورئانێ وسوننەتێ وکوم بینا پێشەوایان،
و – ان شاء الله– دێ هندەک ژ نمونێن وان بوومە هێن.

یادوویێ:
هندەک ژ زانایێن ئیسلامێ وسوننەتێ ب تایبەت پەرتووک یێن لسەر ڤی بابەتی چێکرین.

((الإمام العلامةُ المفتي المُحَدِّثُ الرَّحالُ، بقيَّةُ السَّلف، سيِّدُ المُعَمِّرينَ الأخيار، علمُ السُّنَّةِ)) [بهذه الأوصاف وصفه الذهبي في ((معجم الشيوخ)) ((٢/ ٣٧٧))]
یەحیایێ کورێ مەنصورێ حەڕانی یێ حەنبەلی - یێ بەرنیاس ب کورێ حوبەیشی- پەرتووکەکا چێکری ب ناڤێ ((دَعائِمُ الإسلام في وُجوبِ الدعاءِ للإِمام / ستوینێن ئیسلامێ ل سەر واجب بوونا دووعاکرنێ بۆ پێشەوای)).

وئەڤ کورێ حوبەیشی گەلەک کارێن باش یێن هەین کو مروڤ شانازیێ پێ دبەت، وهندەک ژوانا کورێ رەجەبی د ((ذَيلِ طبقاتِ الحنابِلة ٢/ ٢٩٧)) دا یێن هژمارتین، ژ وانا :
"قول الحق، وإنكار المنكر على من كان، لم يكن عنده من المداهنة والمراءة شيء أصلا، يقول الحق ويصدع به".

ڕامان:

"خـودانێ گوتنـا حەقیـێ بـوو، وئینكـارا خرابیـێ دكـر ژكێ دیتبا خـۆ بێدەنگ نە دكر لسـەر وێ خرابیێ، و دوڕیــاتی ورویمەتــی ب ئێكجــاری دچ تشــتان دا ل دەف نەبوو، گوتنا حەقیێ دگوت وئاشكەرا دكر"

و من ئەڤ چەندە بەحسكر و گـوت دا بهێتە زانـین كـۆ هنـدی زانـاییێن ئیسلامێ وسـوننەتێنە؛ كـۆ وان پەرتووك یێن چێكرین دەربارەی ڤان بابەتان دا:

دیر ژهندێ كو وان مەرەمێن گەنی یێن دونیایێ پێ هەبـن؛ ب ەلـێ وان پەرتـووك یـێن چێكـرین وەكـۆ عیبادەت (دینداری) بۆ خودایێ مەزن، و وەكـۆ ترسا لســەر ئــومەتێ ژی ژ وێ دووبەرەكییــا بەرێ وێ دكەڤیتە كوشتنێ وخرابكاریێ، ئەو ژی دووبەرەكییە (خروجە) دگەل دەستهەڵاتداری.

و ڤێجا تۆ نە خاپە ب وان كەسێن دووڕی(منافق)، ئەوێـن دبێـژنە خەلكـی پەرتووكـا دڤـی بـابەتی دا چێـنەكەن -بەلـێ خـۆ حەتـا دبێژنـە خەلكـێ خـۆ نە ئـاخڤن ژی -دڤـی بـابەتی دا، وئەو ب درەو بەلاڤە

دكەن كــو ئەڤ چەنــدە دوورییــاتییە ورویمەتیــیە (ئانكۆ نڤسینا ل گرنگیا ڤێ بابەتی) ؛ بەلێ (بلا ئەو دوورى بزانن): ئەڤ چەندە دینە وعیبادەتە"

و یاسیێ:

هنــدەک ژ زانــاییێن مەیــێن پــر زانــا؛ یــێن كــرینە نیشانەیەک كۆ هەر كەسەكێ سوننیێ سەلەفی بیــت: ئەو دێ دوعــا بــۆ دەســتهەڵاتداران كەت، و بەروڤاژى ڤێ چەندێ هەر كەسەكێ بیدعەچیەكێ ســـــەرداچووى بیـــــت؛ ئەو دێ دوعـــــا لســـــەر دەستهەڵاتداران كەت(ئانكۆ بێ دووعایی یا).

وزانایێ – بَرْبَهارِيُّ –رحمهُ اللهُ تعالی– د پەرتووكا خۆ ((شرح السُّنَّةِ ص١١٣، ١١٤)) دبێژیت:

"وإذا رَأَيتَ الرَّجلَ يدعو على السُّلطان؛ فَاعلَم أنَّهُ صاحِبُ هوًى، وإذا رَأَيتَ الرَّجلَ يَدعوَ لِلسُّلطانِ بالّصلاحِ؛ فَاعْلم أَنَّهُ صاحبُ سُنَّةِ –ان شاء الله–" اهـ.

ڕامان:

"ئەگەر تە زەلامەک دیـــت یــێ دوعـــا لســـەر دەســـتهەڵاتداری دکەت؛ تـــۆ بـــزانە ئەو خـــۆدانێ هەوایە، وئەگەر تە زەلامەک دیــت یــێ دوعــاییێن چــاکیێ بــۆ دەســتهەڵاتداری دکەت؛ تــۆ بــزانە ئەو خۆدانێ سوننەتێ یە – ان شاء الله – "

تۆ یێ ڤێ گرنگییا بهێز دبینی ژسەلەفان دەربارەی کرنــا دوعایــان بــۆ دەســتهەڵاتداران گرنگیەکـا ڕون وئاشکەرایە، وئەو دڤێ چەندێ دا لـدیف پێشییێن خــۆ دچــن، وب ڤــێ چەنــدێ ئەو ب ســلامەتن ژهەوای وخـــــودانێن هەوای(ئـــــانکۆ بیـــــدعێ و بیـدعەچیا)، وئەو دەقێن شـەریعەتی لسـەر ڤیـانێن نەفسا خۆ و ئەوا نەفسا وان دچتێ دئێخن.

و ئەڤە بـۆ تە – يـا ئەو كەسـێ خـودێ تەوفيقـا تـە دای- كورتيەک ژ وێ چەندێ يا ژخـودانێن سـوننەتێ يـێن ژێ ڕازی هـاتييە ڤەگوهاسـتن دەربـارەی ڤـێ چەندێ دا :

١- – الخـلَّالُ – د پەرتوكـا ((السُّنَّةِ ١/ ٨٦)) دا دئنيـت، ژ كيســـێ – أبــو مُســلمِ الخَــولانِيِّ رحمــهُ اللهُ– كـــۆ ئەوی دەربارەی دەستهەلاتداری دا گوت:

"إنَّـهُ مُـؤَمَّرٌ عليـكَ مِثلُـكَ، فَـإِنِ اهتـدَى فَاحمَـدِ اللهَ، وَإِن عَمِـلَ بغيـرِ ذلكَ؛ فادعُ لهُ بِالهُدى، ولا تُخالِفُهُ فَتَضِلَّ".

ڕامان:

"ئەو دێ بيتە دەستهەلاتدار لسەر سەرێ تە يێ كـۆ وەكـۆ تە بيـت، ڤێجـا ئەگەر ئەو ب هيـدايەت هـات وكـارێن بـاش كـرن تـۆ حەمـدا خـودێ بـكە، وئەگەر ژبلی باشيێ وی كر [ئانكو خرابی كر]، تـۆ دوعـايێن هيـدايەتێ بـۆ بـكە، ودژی وی نەراوەسـتە تـۆ دێ سەرداچی".

٢- – أَبُو نُعَيمِ – د پەرتوكا ((الحِليَةِ (٨/ ٩١))) دا دئینیت: حَدّثَنا مُحَمَّدُ بْنُ إِبراهِيمَ: ثَنا أَبُو يَعلَى المَوْصِلِيُّ: ثنا عبدُالصَّمَدُ بنُ يَزيدَ البَغداديُّ –وَلَقَبُهُ مَرْدَوَيْهِ–، دبێژیت:
من گول – الفُضَيلَ بنَ عِيَاضِ – ی بوو، گوت :
"لَو أَنَّ لِي دَعوةً مُستَجَابَةً، ما صَيَّرتُها إلَّا في الإِمامِ.
قِيلَ: وَكيفَ ذلكَ يا أَبَا علِي؟
قال: متى صَيَّرتُها في نَفسِي لم تَجُزْنِي، ومَتَى صَيَّرتُها في الإمامِ – يعني: عَمَّت–؛ فصلاحُ الإمامِ صَلاحُ العِبادِ والبِلادِ... فَقَبَّلَ ابنُ المُبارَكِ جَبْهَتَهُ، وقالَ:
يا مُعَلِّمَ الخَيرِ! مَن يُحسِنُ هذا غَيرُكَ؟".
وأخرجه ابن عساكر من طريق أبي يعلى، عن عبد الصمد (٤٨/ ٤٤٥).
ڕامان:
"ئەگەر من دوعایەک هەبا - من زاني با - دێ هێتە قەبیل کرنێ، من نەدکر بۆ کەسێ ئیللا دا بۆ دەستهەلاتداری کەم"

گوتنێ: وئەڤە چاوا یا بابێ عەلی - ئانکۆ ئەو بۆ چی -؟

گوت: هەر گاڤەکا ئەو دوعایە من بخۆ کربا ژمن نە دبوری - ئانکۆ مفایێ وێ بۆ من بتنێ بوو -، وهەر گاڤەکا من بۆ دەستهەڵاتداری کر دێ یا گشتی بیت - ئانکۆ مفایێ وێ بۆ هەمیانە؛ باشبینا دەستهەڵاتداری باشبینا خەلکی وباژێرانە... کورێ موبارەکی ئەنیا وی ماچی کر، وگوتێ: یا ماموستایێ خێرێ! کی ژبلی تە هوسا جان دڤی بابەتی دگەهیت؟".

سەنەدا وێ یا دروستە، محمدێ کورێ ئیبراهیمی یە: ئەو بابێ بکری یە یێ بەرنیاس ب کورێ موقرئی، ئیمام، و فەرمودەناسێ ئەصبەهانێ ، و حافظەکێ باوەرپێکری، راوی یێ ((المسندِ الكبِير)) ژ بابێ یەعلای، خودانێ سوننەتێ یە. ينظر: ((تذكرة الحُفاظ)) (٣/ ٩٧٣، ٩٧٥)

وعبدالصمدێ کورێ یزیدی، ئەو: بابێ عبدالله صائیغە یێ بەرنیاس ب مەردەوەیهی، خزمەتکارێ فوضەیلێ کورێ عیاضی یە، کورێ مەعینی گوت:

چ تشت دەربارەی وی نینە، ونە ژوانە یێن درەوان دکەن، وحەسەنێ کورێ فەهمی گوت: یێ باوەرپێکری بوو ژخودانێن سوننەتێ وخۆ دپاراست ژهەر کارەکێ نەباش. هەتا دوماهیێ ژ (تاریخ البغداد [١١/ ٤٠]).

٣- – الخَلاَّلُ – دئینیت د پەرتوکا ((السُّنَّةِ ١/ ٨٣)) دا ، ژ کیسێ – حَنبَلِ – ، کۆ پێشەوا ئەحمەد بوو د گوت دەربارەی پێشەوا و دەستهەڵاتداران دا:

"وَإِنِّي لأدعُو لَهُ بالتَّسديدِ والتَّوفِيقِ في اللَّيلِ والنَّهَارِ، والتَّأييدِ، وَأَرى ذلِكَ واجِباً عَلَيَّ".

ذكر الشيخ الإسلام ، وأحمد بنَ حنبلِ وغيرهما كانوا يقولون: ((لو كان لنا دعوةُ مجابة لدعونا بها للسُّلطانِ)) [[الفتاوى ٢٨/ ٣٩١]].

ڕامان:

"وئەز دوعایا بۆ دکەم ب شەڤ وروژ کو خودێ بەرێ وی ب دەتە رێکا درست وتەوفیقا وی بدەت، وپشتەڤانیا وی بکەت، وئەز دبینم ئەڤ چەندە واجبە لسەر من".

و هەرديســـان ئەو دئينـــت .. ژ كيســـێ – أبــو بَكــرِ المَرُّوذِيِّ، ئەوى گوت:

"سَمِعتُ أبا عبدِاللهِ، وَذَكَرَ الخَلِيفَةَ المُتَوَكِّلَ –رحمهُ اللهُ–،

فقالَ: إِنِّي لأدعُوَ لَهُ بِالصَّلاحِ والعَافِيَةِ.

وقالَ: لَئِنْ حَدَثَ بِهِ حَدَث؛ لَتنظُرُنَّ ما يَحِلُّ بالإِسلامِ".

ڕامان:

من گــول بابێ عبداللــه يێ بــوو، وبەحسێ خەليفە مــوتەوەكلى - خــودێ دلوڤــانيێ پــێ بــبەت - هاتەكرن،

ئيمامى گوت: ئەز دوعايا بۆ دكەم ب چاكيێ و ويێ پاراستى بيت ژدەرد وئێشان.

وگــوت: ئەگەر تشتەک ب سەرى هــات، هين دێ بينن دێ چ ب سەرێ موسلمانان هێت".

٤- و – أبُــو عُثمَــانَ الصَّــابونِيُّ، المُتــوَفَّى سَــنَةَ (٤٤٩ هــ)، د پەرتوكا خۆ ((عقيدة السَّلَفِ أصحابِ الحَدِيث ص: ٩٢، ٩٣)) دا، دبێژيت:

"وَيَرَونَ الدُّعاءَ لَهُم بِالإِصلاحِ والتَّوفِيقِ والصَّلاحِ، وَبَسطِ العَدلِ في الرَّعِيَّةِ"اهـ.

ڕامان:

'ئەو دبینن - ئانکۆ خودانێن سوننەتێ - دوعا بۆ دەستهەڵاتداران بهێنە کرن ب چێبوونێ وتەوفیقا وان بهێتە دان وباش ببن ، وئەو پتر ببنە ژوانا یێن عەدالەتێ دناڤ خەلکی دا بەلاڤە دکەن".

٥- و- البَربَهَاريُّ -أبو مُحمدٍ الحَسَنُ بنُ علِي- المُتَوَفَّى سنةَ (٣٢٩ هـ) د پەرتوکا خۆ ((شرحِ السُّنَّة ص: ١١٤)) دا، دبێژیت:

"فأُمِرنا أَنْ نَدعوَ لَهم بالصَّلاحِ، وَلَم نُؤمَر أن نَدعوَ عَلَيهم، وَإِنْ ظَلَمُوا وَجَارُوا؛ لأنَّ ظُلمَهُم وَجَورَهُم على أَنفُسِهِم، وَصَلاحَهُم لأَنْفُسِهِم وَلِلمُسلمينَ" اهـ.

ڕامان:

" ئەمرێ مەیێ هاتییە کرن ئەم دوعایێن چاکیێ بۆ وان بکەین، ئەمرێ مە نەهاتییە کرن ئەم دوعا لسەر وان بکەین - ئانکۆ بێ دووعاییا ل وان

بکەین- ، ئەگەر چەند ستەمکار وزوردار بن، چنکو هندی زورداری وستەمکاریا وان لسەر وانا بخۆ یە، وچاکییا وان بۆ وانا وبۆ موسلمانا یە".

٦- و – أبُو بَكرِ الإسماعيليُّ، المُتَوَفَّى فِي سَنَةِ (٣٧١ هـ)

د پەرتوکا خۆ ((اعتقادِ أهلِ السُّنَّةِ ص: ٥٠)) دا، دبێژیت:

" ويرونَ الدُّعاءَ لَهُم بالصَّلاحِ، والعَطْفِ إلى العَدلِ" اهـ.

ڕامان:

"ئەو دبینن درست و فەرە دوعاییێن ب چاکیێ بۆ دەستهەلاتداران بهێنە کرن، وخودێ بەرێ وانا بدەتە دادپەروەریێ".

"فَحَقيق على كُلِّ رَعِيَّةٍ أَن تَرغَبَ إلى اللهِ –تعالى– في إصلاحِ السُّلطانِ، وَأن تَبذُلَ لَهُ نُصحَهُ، وتَخُصَّهُ بِصالِحِ دُعائِها؛ فَإِنَّ في صلاحِهِ صَلاحَ العِبادِ والبِلادِ، وفي فَسادِهِ فسادَ العِبادِ والبِلادِ" ((سيراجُ الملوك)) للطَّرطوشي (ص ٤٣).

ڕامان : "یا ژ هەژیە - وپێتڤیە - لسەر هەر کەسەکی کۆ ئەو داخازێ ژخودایێ مەزن بکەت بۆ چاکبینا دەستهەلاتداری، وئەو ئاموژگارییێن خۆ ب مەزێخیت

بۆ دەستهەلاتدارى، و دوعاییێن باش ب تایبەتی بۆ وی بکەت ، چنکۆ هندی باشبینا وی یە باشبینا خەلکی وباژێرانە، وهندی خرابیا ویە خرابیا خەلکی وباژێرانە".

٧- أَنشَدَ ابنُ عبدِالبَرِّ في ((جامعِ بَيانِ العِلم ١/ ١٨٤))، عن أَحمدَ ابنِ عُمرَ بنِ عبدِاللهِ، أَنَّهُ أنشدَ لِنَفسِهِ:

نَسأَلُ اللهَ صلاحًا للوُلاةِ الرُّؤَسَاءِ
فَصَلاحُ الدِّينِ وَالدُّنـ يَا صَلاحُ الأمرَاءِ
فَبِهِم يَلتَئِمُ الشَّمـ لُ على بُعدِ التَّناءِ

ڕامان:
"ئەم داخازێ ژخودێ دکەین کۆ دەستهەلاتدارێن مە و سەروکێن مە چێکەت، باشبینا دینی ودونیایێ یا دباشبینا دەسهەلاتداران دا، ب وانا ئەو ژێکڤەبینا چێدبیت کوم دبیتەڤە دگەل دیراتیا ژێکڤەبینێ".

٨- الآجُرِّيُّ المُتَوَفَّى سَنَةَ (٣٦٠هـ) د پەرتوکا خۆ ((الشَّريعة ١/ ٣٧١)) دا، دبێژیت:

"وَقَدْ ذَكَرتُ مِنَ التَّحذيرِ مِنْ مَذاهِبِ الخَوَارِجِ ما فِيهِ بلاغ لِمَنْ عَصَمَهُ اللهُ -تعالى- عَنْ مذَاهبِ الخَوارِجِ، وَلَمْ يَرَ رَأيَهُم، فَصَبَرَ عَلى جَورِ الأئِمَّةِ... وَدَعا لِلوُلاةِ بالصَّلاحِ، وَحجَّ مَعَهُم، وَجاهَدَ مَعَهُم كُلَّ عَدُوِ لِلمسلِمين، فَصَلَّى خَلفَهُم الجُمُعَةِ والعِيدَينِ.

فَمَنْ كانَ هذا وَصفُهُ، كانَ عَلَى الصِّراطِ المُستَقيمِ

-إن شاء الله-" اهـ.

ڕامان:

من بۆ تە بەحسکر ژهشیارکرنا رێکا خەوارجان کو تێرا وی کەسی هەیە یێ خودایێ مەزن وی ب پارێزیت ژرێکا خەوارجان، ویێ بۆچوونا وی نەوەکی یا خەوارجان بیت، ڤێجا صەبری لسەر زورداریا دەستهەڵاتداران بکێشیت... ودوعاییێن چاکییێ بۆ دەستهەڵاتداران بکەت، وحەجێ دگەل دەستهەڵاتداران بکەت، وجیهادێ دگەل وان بکەت بەرامبەر هەر دوژمنەکێ موسلمانان، ونڤێژا خودبێ ویا هەردوو جەژنان دگەل وان بکەت، هەر

کەسەکێ ئەڤە سالوخەتێن وی بن، دێ لسەر ڕێکا ڕاست بیت ان شاء اللّٰه".

ئەڤە کومەکا هەلبژارتی بوو ژدەقێن سەلەفان تێرا وی کەسی هەنە یێ دلەکێ ساخ هەبیت وگوهداریێ بکەت ودلێ وی یێ حازر و ئامادە بیت.

دووماهیک (وەرگێڕ)

خواندڤانێ هێژا - خودێ تە بپارێزت - ل دووماهیێ بـۆ مـە دیـار بـوو ب ئاشـکرای کـۆ ئێـک ژ نیشـانێن خودانێن سوننەتێ پێ دهێنە ناسکرن ئەوە:
ئەو دووعـا بـۆ دەسـتهەڵاتدرێن خـۆ یـێن مۆسـڵمان دکەن و دبیـنن ئەڤ چەنـدە ئەرکەکە ل سـەر وان و کرنا ڤێ چەندێ دین و عیبادەتە.

و بۆ مە دیار بـوو ب ئاشکرای کـۆ ئێـک ژ نیشـانێن خودانێن بیدعێ پێ دهێنە ناسکرن ئەوە:
ئەو بــێ دووعاییــا ل دەســتهەڵاتدرێن خــۆ یــێن مۆســڵمان دکەن و دبیــنن دووعاکرنــا بــۆ وانــا دووریاتی و ریمەتی یە..!

و ئەز ژی وەکــۆ عەبــدەکێ لاواز - خــودێ ل مــن ببوریت - وەکۆ بجهـ ئینان بـۆ وێ یا مە بۆرانـدی د ڤێ نامەیا پڕ مفادا ؛ دووعـا ژ خـودێ تەعالا دکەم

کۆ بۆ خاترا ناڤێن خۆ یێن جوان کەت و سالوخەتێن خۆ یێن یێن بەرز و بلند کەت کۆ ئەو دەستەهەلاتدارێن مە و سەروک و بەرپرسێن مە یێن باژێرێ مە کوردستانا دەلال..ویێن هەمی باژێرێن مۆسڵمانا ؛ ئەوان ب پارێزیت و تەوفیقا وان بدەت بۆ هەمی کارێن خێرێ و باشیێ
و خودێ تەعالا وان بپارێزیت ژ هەر فیتنەکا دیار و یا نەدیار هەبیت، و خۆدێ تەعالا هەڤالێن خراب ژ وان دویر بکەت و هەڤالێن باش ل وان زێدە بکەت و نێزیک بکەت...

وبالله التوفيق وصلى الله وسلم على نبينا محمد و على آله وصحبه أجمعين.

ناڤـــەروك

بابەت	لاپەر
- پێشەكى	٤
- باشييا دەستەڵاتداران داخازا هەر مۆسلمانەكێ يە...	١٢
- يـــا فەرە ل ســـەر هەر بـــاوەردارەكێ ئەو دووعايـــا ب هيدايەتێ و باشيێ بۆ وان بكەت...	٨
- زانايێن ئيسلامێ گرنگى يێن داين بابەتێ دووعاكرنا بۆ دەستهەڵاتداران...ب چەند شێوەيەكان...	١٦
- كـومەک ژ گـوتنێن خـودانێن سـوننەتێ ل سـەر گرنگيـا دووعاكرنا بۆ دەستەڵاتداران...	٢١
- دووماهيک	٣١
- ناڤـــەروك	٣٣